

: Posamezna številka 6 vinarjev :
JUTRO' kladja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 8. zjutraj, ob ponedeljkih ob 10. do polnoči. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnštvu mesečno K 1.20, z dostavljanjem na dom K 1.50; s pošto celoletno K 20.—, polletno K 10.—, četrtletno K 5.—, mesečno K 1.70. Za inozemstvo celoletno K 30.—. Telefon številka 303.

JUTRO

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

: Posamezna številka 6 vinarjev :
Uredništvo in upravnštvu je v Franciškanski ulici 8. Dopisi se pošiljajo uredništvu, naročnina upravnštvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglase se plača: petlet vrsta 1b v, osmrtice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju popust. Za odgovor je priložiti znamko. Telefon številka 303.

Italijansko-turška vojna.

Turški parlament

je zelo bojevit in hoče postaviti pred sodišče prejšnji kabinet, ki se ni zadovoljno in dokler je bil še čas pobrigal za obrambo Tripolisa in Cirenajke. Parlament ni zadovoljen niti s sedanjo vlado, ki je sicer ukrenila vse za obsežne vojne priprave, ali ob enem še vedno upa, da bi se dalo pogajati, o čemur pa poslanci — posebno oni iz Tripolisa — nočejo ničesar niti slišati, temveč zahtevajo vojno do skrajnosti in ker ni zadovoljen s sedanjo vlado niti osrednji mladoturški odbor, je skoraj gotovo, da bo morala pasti in se govori o nasledniku Said - paše, ki bi imel biti znani Hilmi-paša, ki zastopa mnenje, da se mora nastopiti proti Italiji z vso odločnostjo in do skrajnosti. Bojazen, da se radi sestanka turškega parlamenta položaj še poostri, torej ni bila neosnovana, nasprotno, turški parlament zavzame še odločnejše stališče kot se je splošno pričakovalo; turški parlament je razkačen in veliko bo storjenega, ako se posreči doseči vsaj to, da ne bi bil postavljen Haki-pašin kabinet, pod katerim je prišlo do vojne, pod obtožbo radi zanemarjanja dolžnosti. Prišlo je torej do tega, da je

splošni položaj poslabšan,

ker z ene strani zahteva danes Italija več, kot je zahtevala v začetku, z druge strani hoče pa Turčija Tripolis in Cirenajko braniti z odločnostjo, ki je v začetku konflikta ni pokazovala. Ako se še k temu vzame, da je

začelo Italijansko brodovje operirati se v Egejskem morju

in da hoče zasediti Italija več turških otokov v tem morju, potem imamo pred sabo dosti jasno sliko o poslabšanju položaja. Operacije italijanskega vojnega brodovja v Egejskem morju pomenijo razširjenje vojne na azijska in evropska tla, radi česar nastanejo nove nevarnosti, novi konflikti in zapletljaji, do katerih morda ne bi prišlo, ako bi ostala vojna lokalizirana na Tripolis in Cirenajko. Da imajo Italijani resen namen vznemirjati Turčijo tudi v Evropi in Aziji, se vidi iz poročil, ki pravijo, da se italijansko brodovje pripravlja na

bombardiranje turških utrdb pri vходу v Dardanele,

kar dovede do velikih komplikacij dalekosežnega pomena, ker potem si ne bosta stali več nasproti samo Italija in Turčija, ampak se vmešajo v spor gotovo tudi druge države, ki imajo v evropski in azijski Turčiji svoje posebne interese; avstrijski interesi so n. pr. baje že tangirani — tako vsaj trdijo nekateri dunajski listi — s tem, da Italija operira s svojim brodovjem v Egejskem morju.

Na tripoliškem bojišču

se nadaljujejo več ali manj pomembni boji in sicer še vedno v neposredni

bližini mesta Tripolis okoli studenca Bu-Meliana, kjer so se italijanske čete utrdile, turške čete jih pa napadajo, ali se morajo vedno z večjimi ali manjšimi izgubami umakniti, ker so Italijani vedno močnejši. Turkom menda primanjkuje živil, Arabci jim jih pa nočejo, ali ne morejo dati in zato se je — ako je verjeti italijanskim poročilom — udalo Italijanom in položilo orožje že večje število turških oficirjev in vojakov četudi so iz Carigrada dobili povelje, da se morajo bojevati. V Bengaziju se pa

italijanske čete ne morejo izkrcati,

ker branijo turški vojaki svoje obrežne postojanke s tako trdovratnostjo in vztrajnostjo, da se nahajata poveljnika italijanskega brodovja in ekspedicijskega voja v največji zadregi. Tripolis so Italijani zavzeli takorekoč brez vsakega boja, v Bengaziju pa menda ne bo šlo tako lahko; najbrže je obramba Bengazija ložja in manj riskantna, kot je bila obramba tripoliškega obrežja.

V naslednjem podajamo najnovjša poročila z bojišča.

Boji pred Bengazijem. — Italijanska torpedovka potopljena.

Carigrad, 17. oktobra. V turških vladnih krogih se z vso gotovostjo zatrjuje, da je prišlo pred Bengazijem do hudega boja med Italijani in Turki. Turki so v boju napadli tudi neko italijansko torpedovko, ki je bila na rekognosciranju in jo potopili z moštvo vred. 60 italijanskih mornarjev je zginilo v valovih. Nato je italijansko brodovje naskočilo pristanišče Derno, toda brez vsakega uspeha. Tudi škoda ni velika. Turške čete pod vodstvom polkovnika Nešeda so včeraj tritret ure od Tripolisa naskočile velik oddelek italijanske armade in ga po hudem boju pognale v beg. Italijanski vojaki so pustili na bojišču nad 100 mrtvih.

Turško brodovje v akciji.

Carigrad, 17. oktobra. Turška vlada je sklenila, da se nadaljuje boj proti Italijanom na vsej črti. Tudi turško brodovje, ki dosedaj še ni stopilo v akcijo, se bo v kratkem udeležilo boja proti Italijanom. Sedaj je že odplulo iz Dardanel. Kam je odšlo še ni znano. Domneva se pa splošno, da bo najprej nekaj časa varovalo turška pristanišča, konečno pa se spustilo z italijanskim brodovjem v odprto bitko. Do tega koraka je turško vlado prisilil mladoturški komite.

Spominjajte se prekoristne družbe sv. Cirila in Metoda.

Berlinski vetrovi.

Dunaj, 16. oktobra,

— Od aneksije sem, ko je Viljem ponosno kazal na svoje bajonete, igra v avstrijski politiki Nemčija važno vlogo. Ni ga političnega vprašanja v Avstriji, da ne bi o njem obširno govorili oficijozni nemški listi, vedno in vedno končujejo članki o avstrijskih razmerah z nekakim skritim nasvetom, ki se potem seveda v Avstriji tudi uvažuje.

V zadnjem času se je iz Berlina sem začela kampanja proti voditelju avstrijskega zunanjega ministrstva, grofu Aehrenthalu. Značilno je, da so se skrivne osti nemškega diplomatskega jezika obračale v najkritičnejšem času maroške afere proti dunajskemu Ballhausu. Bilo je res čudno, da Avstrija v kritičnem momentu ni posegla z nobeno besedo v evropski koncert; grof Aehrenthal se prav nič ni zmenil za maroško vprašanje, na tihem se je pa smejal, ko je videl Nemčijo v zadregi, mislil si je pač, da je prišel čas, ko se maščuje za nemško zahrbtno politiko, ki datira od rusko-nemškega dogovora v Potsdamu. S tem dogovorom je Nemčija pustila svojo zaveznico na cedilu grof Aehrenthal je bil lepo postavljen na suho in ni vedel, kaj naj stori, iskal je prilike, da povrne Nemčiji njeno zahrbtnost in našel jo je. A mož je računal napačno; komaj se je popeljal položaj v maročanski aferi, že je začela iz berlinske Wilhelmstraße pihati za Aehrenthala nič prijetna sapica. Najofioznejši in oficijelnejši berlinski listi se pečajo sedaj z Aehrenthalom ter ga pošiljajo v pokoj. In ti inspirirani glasovi imajo na Dunaju velik vpliv, značilno je pa za avstrijske razmere dejstvo, da je oficijelna Avstrija spoznala šele iz Berlina, kdo je to grof Aehrenthal; in ono avstrijsko časopisje, ki mu je bila pred par meseci Aehrenthalova politika vzor diplomatske modrosti, povsod sedaj naravnost priznavajo, da je bila avstrijska zunanja politika od aneksijske krize sem popolnoma zgrešena, celo ministrski predsednik je naravnost v draginjski debati v parlamentu izjavil, da je bila avstrijska trgovska politika popolnoma zavožena.

Nemški oficijozni listi brezobzirno ponavljajo in potrjuje to, kar je že tolikrat obsodilo slovensko časopisje.

Aehrenthalova balkanska politika je vzela Avstriji zadnji ugled na Balkanu, kjer je bila poprej Avstrija, je zdaj Nemčija ali pa Italija. Ekspanzivna ideja avstrijske politike je nekdanjega do Soluna, a svet bi se danes smejal, ako bi Avstrija ponovila te svoje misli. Pot na Balkan je Avstriji zaprl grof Aehrenthal s svojimi Forgachi, Nastiči, Vasičići, Mandliji in Steinharti, ali kakor se že imenujejo ti inspiratorji Aehrenthalove politike. — Nemški listi priznavajo to naravnost in delajo za vse odgovornega Aehren-

thala, avstrijsko časopisje pa to z obžalovanjem potrjuje.

Pa ne samo balkanska politika, tudi razmerje do ostalih velesil je Aehrenthal pritril do skrajnosti; brez ovinka nemška javnost poudarja, da stoji danes Avstrija kljub trozveze v evropskem koncertu popolnoma osamljena.

Po aneksijski krizi je Nemčija spoznala, da bi se v slučaju avstrijsko-srbskega konflikta prav po nepotrebnem eksponirala za Avstrijo. V Potsdamu je nemška diplomacija javno potrdila to svoje prepričanje in nastopila pot Bismarkove politike. Takrat je še hotela Nemčija dvigniti Avstrijo in jo približati Rusiji, da bi tako uresničila zvezo treh cesarstev. A nezmožnost avstrijske politike je pokazala to idejo in od takrat je razmerje Nemčije do Avstrije jako hladno in skrajno oficijelno. Da Avstrija ne uživa niti pri drugih velesilah posebnih simpatij, dokazala je aneksijska kriza.

V zadnjem času, ko je Aehrenthal čutil, kako slabo je gospodaril v Avstriji, se je hotel približati Italiji, ki je vzela njegovo snubljenje jako hladno na znanje, a Aehrenthal je nadaljeval s svojimi pokloni, dokler ga ni ona avstrijska javnost, ki še vedno hujska proti Italiji in ima v merodajnih krogih precej zaslonbe, opozorila, da naj preneha. Kako je pa Italija mislila o Aehrenthalovih snubitvah, dokazuje mobilizacija italijanskih severnih korov.

Popolnoma napačno se je sodila Aehrenthalova rezerviranost v italijansko-turškem konfliktu, ko se je trdilo, da igra Avstrija neodkrito igro, nemški listi priznavajo in potrjujejo, da avstrijska rezerviranost izvira iz bridke zavesti, da bi bilo njeno vmešavanje popolnoma brezuspešno, ker bi ne našla nikjer nikake opore, nikjer zaslonbe za kako akcijo.

Zato je pa tako nevarno vsako hujskanje proti Italiji, ker je popolnoma jasno, da se Avstrija ne bi mogla zanašati na Viljemovo grenadirje.

Nastane sedaj samo še vprašanje: kdo postane Aehrenthalov naslednik? Skoro vsak dan se pojavljajo nova imena, danes Černin, jutri Berchtold, potem Lichtenstein in tako dalje, a vse so samo kombinacije, enostavno dejstvo je, da ni dediča, ki bi si hotel naptirti na rame tako politično dedščino, kakor je nesrečna zapuščina grofa Aehrenthala. Kako naj njegov naslednik popravi grehe in napake, ki jih je on delal dolgo vrsto let, kako naj dvigne ugled države, ki ga je Aehrenthal zaigral? Ali ima Avstrija diplomata, ki bi vzel v roke vse niti, pretrgane zvezal na novo, popuščene znova napel? Zastoj ga iščejo merodajni krogi, zato pa in edino zato še gospodari grof Aehrenthal v Ballhausu in čaka, da mu najdejo dediča.

Nemška oficijelna javnost zahteva njegov odhod in to je v Avstriji merodajno, ako bi Nemčija ne nastopila, ostal bi Aehrenthal še dolgo na svo-

jem mestu, dokler bi ne prišla katastrofa, posledica njegove politike.

Ona avstrijska javnost, ki je že od nekdanj jasno govorila o nevarni avstrijski znanji politiki, ima sedaj popolno zadoščenje, ker sedaj so se tudi prejšnji zagovorniki čez noč spremenili v tožitelje. Aehrenthal je pa ostal sam in nima več nikake zaslonbe.

Taka je danes situacija v avstrijski zunanji politiki, popolnoma enaka oni v notranji. Grehi se maščujejo nad Aehrenthalom, grehi se maščujejo nad Gautschem, povsod iščejo izhodov, a nikjer ni poti. To je kaj slaba perspektiva za bodočnost. Država brez ugleda v evropskem koncertu, notranje razmere naravnost obupne, politične, stanovske in narodnostne strasti so razvite do skrajnosti, parlamentarizem je dospel na najnižji nivo političnega življenja; povsod se oglašajo nezadovoljni glasovi, nespretni možje vodijo zavoženo upravo in upajo na naraven razvoj!

Dunajski poslanec svobodomislec Zenker se je pečal v parlamentu z avstrijskimi razmerami in glasno zaklical: "Streznite se, dokler je čas, ker ljudska sodba bo grozna!" Govoril je te besede proti ministrskim klopem, a te so bile seveda prazne, ker draginjska debata pač ni polje za reprezentante naše vlade!

V trenutku, ko je spregovoril Zenker te besede, je bila v hiši velika tišina... in gledalec je imel priliko, da zasluši v sebi ono osodopolno vizijo, ki se imenuje: bankrot na vseh koncih in krajih.

Iz slovenskih krajev.

Iz Mengša. Ko je prišlo nedeljsko "Jutro" v Mengeš, ga je hotelo vse brati in vsakdo je rekel, da je mož še vse hujsko grajo zaslužil. Gradiva imamo že dosti in počasi pride še vse na dan. Kandidatna lista klerikalne stranke je že znana in je povzročila obilo smeha in zabave. Pa kako bi tudi ne. Kaplan Kajdiž je zatrujal, da ne sme noben gostilničar biti voljen v občinski zastop, sedaj pa je sam postavil dva za kandidata, seveda pristna klerikalca. Res, prava doslednost Eden kandidat še polnoleten ni in je znan po Mengšu odkar je svoje stariše od biše spodil, ko je postal gospodar. Stara mati mora sedaj služiti, da se preživi. Drugi kandidat je svojega tasta nekoč tako pretepel, da mu je mož le radi ljubelega miru prepustil gospodarstvo. To so pristni katoliški može za katere se sedaj kaplan tako poteguje. Še nekateri klerikalci zatrjujejo, da takih ljudi za nobeno ceno ne bodo volili. Tudi cela cerkev je med kandidati: župnik, organist in mežnar, le ministranta še manjka. Kaplan je sedaj že sam spoznal kako nesrečno roko je imel pri izbihi kandidatov in se zato tudi sedaj tako poti okrog volivcev. Svoja dva adjutanta je že naučil, kako se vleče ljudi na volišče

LISTEK.

MICHEL ZEVACO:

Ljubimca beneška.

— Aha!
— Vaša ekscelencija bo videta takoj, da je stvar v resnici zanimiva. Po tistem prepiru sem jasno razločil ropot, kakor da se dva borita med seboj. Nato je bilo dolgo vse tiho; in nazadnje je mož odšel.
— Ali si mu sledil?
— To se razume!
— In si ga spoznal?
— Vaša ekscelencija bo videla. Sledil sem moža s tem večjo radovednostjo, čim se mi je zdelo, da sem že od kraja spoznal njegov glas in nato tudi njegovo hojo in postavo. Mož je šel na Olivolski otok...
Poličijski načelnik je planil pokoncu:
— Kdo je bil ta človek?
— Bil je Skalabrino, ekscelencija. Njegovo ležišče mi je zdaj dobro znano; primemo ga, kadar vam bo drago.
— Niti besedice o vsem tem; slišiš?
— Da, ekscelencija; a to še ni vse... Seveda, bil sem radoveden, kaj je delal Skalabrino pri „Zlatem Sidru“; in zato sem bil pravkar tam.
— Kaj si izvedel? je vprašal Džennaro nekako vznemirjen.
— Ko sem prišel tja, sem našel krčmo proti Bartolovi navdi zaprti. Mnogo stalnih pivcev je stalo pred vrati in razbijalo po njih s pestmi. Izrazil sem jim domnevanje, da se je nemara zgodil v hiši kak zločin. Takoj so hiteli po lokostrelce. Ti pridejo, kličejo zaman in naposled vliomijo vrata. Vse plane noter. V izbi ni ničesar. V zadnji sobi zagledam vrata, v tleh. Odprem jih in zlezem dol. Kaj zagledam? Bartolovo truplo, napol potopljeno v smradljivji vodi, ki priteka brčkone iz kanala.
— Bartolo umorjen!...
— Da, ekscelencija, Skalabrino ga je.
Vohun je skromno čkal, da ga načelnik pohvali.

Gvido Džennaro je vstal in hodil nekaj časa zamišljeno semintja.

— Dobro, je dejal naposled. Ali si govoril s kom o tem dogodku.

— Ne bojte se, ekscelencija.

— Da, vem, da si molččen. No, saj ni, da bi govoril. A vseeno: potrebno je, da molčiš o vsem tem kakih pet do šest dni kakor grob... do 2. februarja n. pr.; ali si razumel?

— Da, ekscelencija.

Vohun je odšel. Po vrsti so mu sledili vsi ostali vohuni, in Džennaro je razmišljenega duha poslušal njihova poročila.

Ko je izginil najzadnji, je kriknil zopet:

— Naslednji!...

Vstopil je človek, ki ga Džennaro ni spoznal.

— Moj poklon, je dejal policijski načelnik. Saj te niti ne spoznam. Kdo si?

— Mož je snel lasuljo in brado, rekoč:

— Morda me poznate zdaj, gospod Džennaro?

Poličijski načelnik je skočil naglo pokoncu.

— Gospod Kandiano! je vzkliknil z zamolklim glasom.

— Če boste klicali moje ime tako glasno, me boste primorani aretirati, je dejal Roland — razen, če se pojavi potreba, da aretiram jaz vas.

Gvido Džennaro je mahoma zbral vso svojo hladnokrvnost.

— Oprostite mi, gospod, je dejal; tako malo sem se nadejal, da mi izkažete čast svojega poseta na tem kraju...

— Zakaj se čudite? Ali nimava skupnih interesov? Ali ni tuintam potrebno, da se sestaneva? Jaz zase sem prepričan, da je v dokaz naj vam bo, da ste vi prvi človek, ki ga posetim po svoji včerajšnji vrnitvi v Benetke. Prihajam vas vprašati, če se vam zdi prilika ugodna, da se polastite moje osebe in me izročite Svetu Desetorice...

Gvido Džennaro je poslušal te besede s precejšnjo osuplostjo. Kaj hoče Kandiano od njega?

Videli smo, da je bil policijski načelnik človek nagle odločnosti. V trenutku je pretehtal ves hasek, ki se mu je obetal od take aretacije:

Foskari bi bil otet.

Benetke bi strmele v grozi nad javno kaznijo, ki bi zadel

smrtonosno tolikointoliko odličnih glav.

In on, Džennaro, bi postal vtelešena pravičnost božja, nepogrešljivi stebel vlade. In bi dosegel vse, česar želi.

Toda istotako naglo in z enako jasnostjo se mu je prikazala druga stran tega načrta.

— Gospod, je dejal in spoštljivo vstal pred gostom, odrekem sem se vaši aretaciji.

— Radoveden sem, zakaj? je dejal Roland.

— To je kaj enostavno: moj glavni vzrok je hvaležnost.

— Tudi brez tega ste mi že obilno plačali dolg svoje hvaležnosti. Ne govoriva več o njej.

— Moj drugi vzrok, je nadaljeval Džennaro, je ta, ker sem zares prepričan, da je pravica na vaši strani.

— Ta vzrok ne zadošča, dragi moj. Za človeka, kakršen ste vi, prihaja pravičnost ali krivičnost njegovih dejanj šele v drugi vrsti v poštev. Ne, ne, tu tiči nekaj drugega. In ker nočete sami biti odkritosrčni, bom odkritosrčen jaz namesto vas.

— Poslušam vas, gospod, je dejal Džennaro z navidezno hladnokrvnostjo.

V resnici pa se je policijski načelnik tresel, in znoj je mu je zbiral na čelu, ko je mislil sam pri sebi:

— Kakšen pretkanec!... Ta je hujski od mene, celo na polju zvijače... na tistem polju, kjer sem sicer nepremagljiv!

— Stvar je torej takšna, je nadaljeval Roland, da vas moram jaz poučiti, zakaj me ne aretirate... Poslušajte: ako me aretirate zdaj, vas Foskari v par urah imenuje za velikega inkvizitorja, kar je vaš najvišji življenski cilj.

— Vidite torej, gospod, da me vodi samo pravičnost...

— Počakajte... Ah, gospod policijski načelnik, mislil sem, da ste mirnejše krvi... Torej, ako me aretirate, postanete veliki inkvizitor. In kaj se zgodi potem? Ko pride 1. februar, vam ne morem več delati napotja, ker bi me iz previdnosti že prej obglavili. Bitka je torej omejena na Foskarija in Altierija. Saj mi sledite, kajne?

— Gotovo, gospod.

— Znano vam je, da ima Altieri vse šance zase. Benetke so polne mržnje in sovraštva proti Foskariju. Doževa vlada se ne more ustavljati nobenemu poizkusi nasilnega prevrata.

(Dalje.)

in lemenatar Krušič je imel že to nedeljo ob temni noči generalno probo s petnajstletno Marijino hčerko s katero se je roko v roki sprehajal. Lansko leto je Kajdiž nekaj deklet iz ključil iz Marijine družbe, ker so se udeležile naše veselice, ta devica, pa vemo, da bo še ostala v družbi. Kaplanu Kajdižu na prvoičtvo najboljšo fano na Kranjskem, ker potem ga bomo vsaj Mengšani rešeni.

Iz Ilirske Bistrice. V „Jutru“ dne 9. oktobra t. g. spomnil se je neki dopisnik res škandaloznih razmer, katere vladajo tu pri nas posebno kar se tiče Trnovskega in Il. Bistriškega lova. Ta lov je vzel v zakup gospod upokojeni davkar Martincič in ga kakor vse kaže spravil v dober denar, a domače lovce ob lov. To pa še ne bi bil tako velik greh, če ne bi prišla tu tudi narodnost v poštev, in če bi imel gospod Martincič vsaj toliko narodnega pomena, da bi dajal lov na razpolago našim ljudem, oziroma Hrvatom iz Volosko-Opatjskega okraja. Ne, tu ni imel gospod Martincič morda drugega ničesar pred očmi, kakor onih par grošev, katere so mu ponudili Italijani več kakor pa domači lovci. In tako zdaj za tistih par, da ne rečem „judeževih grošov“ razpolagajo z lovom vsled narodne nezavednosti gotove osebe, najhujši naši sovražniki iz Reke in Voloske, katerim na čelu stoji dr. Ettore Constantini, oziroma človek, ki mrazi in sovraži iz dna svoje italijansko-irredentistovske duše vse, kar je slovenskega in gotovo tudi gosp. davkarja Martinciča čeprav mu je v škodo naših lovcev velikodušno odstopil lov na naših tleh. Pa naj kdo še reče če nimajo Italijani pod komando raznih Constantinijev prav, da uničujejo vse, kar le po slovenskem diši v Reki, Istri in raznih drugih krajih, ko se med nami dobi še raznih Martincičev. Malo več narodne zavednosti pač ne bi škodilo, kar je našega naj bodo naše in ne silimo to malo kar imamo tuju.

Ilirska Bistrica in nje lepote. Bogata na naravnih krasotah, leži naša Il. Bistrica v bratskem objemu z enakim Trnovom, na skrajni južni meji naše kranjske domovine. Od leta do leta bolj cvete in raste to naše mesto, kateri naslov pač že zasluži, in se razvija tako, da če bi se z gotove strani malo več pozornosti posvetilo cestam, snagi in drugim po higijeni kričim okolnostim, bi bilo to mesto res biserce v kroni lepote naše mile domovine. V letu, ko vlada jugu neznozna vročina, v Il. Bistrici in Trnovem kar mgolji tujevci ki kaj radi prihajajo tja uživati pravi hladni gorski zrak, posebno iz bližnjih obmorskih krajev Voloske-Opatije, Reke in okolice, za katere je še precej dobro preskrbljeno. Kraj sam po sebi ima krasno lego, na kateri bi se dalo marsikaj storiti, posebno kar se sprehajališč tiče, s čemur bi se tujski promet gotovo zelo povzdignil. Koristi bi imelo mesto samo in pa p.e-bivalci. Nadalje poseduje Il. Bistrica v svoji rečici Bistri naravni kras, kateri bi mestu gotovo delal veliko čast, če bi se mesto za ta kras malo zavzelo in ga postavilo na višino na katero spada. Posebno bi se pa moralo posvetiti pažnjo izviru te bistre rečice, ki je do sedaj takorekoč „zaplankan“ in obzidan, da ga ja ne vidi tujevčev oko, ki v vsakem kraju, kamor pride, išče znamenitosti kraja. Sama Bistrica svojim izviri je zaklad za mesto, če bi se ga dalo izrabiti. Naj se ustanovi olepševalno društvo, katerega skrb bi morala biti polepšanje mesta in Il. Bistrica - Trnovo bode v par letih gorska Opatija, nedaleč od morja a vendar polna svežega, čistega in

zdravega morskega zraka. Kranjec, tvoja zemlja je zdrava, pravi Vodnik. Il. Bistriški gost.

Iz Dolenjske. Iz obrtniških krogov se nam poroča: Dne 21. avgusta je bila tu volitev mož, ki naj potem volijo civilno komisijo za odmero obrtnega davka. Pri tem se je pokazala v vsej nagoti častihlepnost nekaterih mož, ki streme samo za tem, da pridejo ne samo potom nedostojne agitacije, temveč potom terorizma, zvijače in magari tudi zlorabe svoje oblasti v vse mogoče odbore in zastope. Celemu gibanju na čelo se je postavil seveda prečenski župan Vintar, ki postaja od državnozbornskih volitev sem, ko se mu je očitala volilna sleparija ne da bi na isto kaj odgovoril, vedno bolj „slaven“, zlasti še odkar se njegovo ime dan na dan imenuje v tožbenih aktih tukajšnjega sodišča. Trudi se tudi na vse načine šentpeterski Bojane. Ker hoče vsaj nekoliko doseči svojega tasta (Vintarja), sklenil je tudi kandidirati. Ta možakar si je vzel na pomoč šentpeterskega kaplana; čuje kaplan naj bi se zanj mujal ali odločal kedo naj jih v tako važnih stvareh zastopa, saj on vendar ne more poznati njihovih težej. Da si nekoliko omejim prostor naj omenim samo nekoliko, kakih sredstev se je posluževal, da je dosegel svoj cilj. Občina Prečna ima plačanega slugo, a on je kljub temu dostavljal sam glasovnice, kjer se mu je zdelo bolj „nevarno“ ter tam nastopal kot agitator za sebe, ako ni šlo drugače je tudi zlorabljal svojo uradno oblast. Ako tako nastopa, seveda mora zmagati, saj nekateri (večinoma) niso vedeli za kaj se gre. Kar jednostavno jim je rekel: „Hudiman če nočeš sitnosti in potov v mestu imeti, kar popiši, pa daj meni nazaj.“ Če pa ni našel moža doma, mu je šlo pa še ložje. Takih in podobnih sredstev se je posluževal prečenski župan, ki mu ni nobeno sleparstvo in goljufija previsoka, da doseže svoj namen. Da so obrtniki nad tem početjem ogorčeni, mi ni treba posebej poudarjati. Pač dobro vedo, da kaj poštenega nimajo pričakovati. Po naših mislih spadajo v cenilno komisijo možje, ki vsled svoje nepristranosti uživajo splošno zaupanje in kateri morajo dobiti večino, če volti vsak protovoljno in ne na pritisk Vintarjevih aparatov, kajti pravična stvar mora zmagati in obveljati. Ljudi pa, ki so zmagali potom prisleparjenih glasov ne maramo za svoje zastopnike. Ubogi župljani, da morajo imati takega zvatorepca za župana. Na svidenje gospod Vintar še drugokrat, gradiva dovolj.

DNEVNE VESTI.

„Stovencu“, ki se toliko briga za „Jutrove“ dolgove povemo, da je za „Jutro“ že to velik napredek, da po komaj poldrugoletnem izhajanju ne dela več dolgov, on jih pa še vedno dela, četudi izhaja že skoraj štirideset let. Dolgovi „Jutra“ bodo že plačani, „Slovenčev“ pa najbrže nikdar, ampak jih bo morala „Katoliška tiskarna“ vedno odpisovati. In „Slovenec“ ima razun starosti za sabo še celo S. L. S. Pijevo društvo itd., mi pa nikogar drugega kot naše čitatele. Na solidnejši podlagi stoji „Jutro“ kot „Slovenec“ in to ravno jezi klerikalce!

Z vel kamskim zanimanjem, tako kriči včerajšnji „Slovenec“, je cela zbornica poslušala dr. Šusteršičev govor proti zvišanju uradniških plač. V resnici pa so klerikalci včeraj doživeli tako strašno blamažo, kakor še malo kdaj. Šusteršič ni vedel kaj bi storil. Oba generalna pro - govornika sta se

namreč odpovedala govoru, tako da je ostal Šusteršič osamljen. Radi trme pa je vseeno nastopil kot govornik. Zbornica se mu je neprestano smejala. Da vsaj malo prikrije svojo blamažo, se je začel zavzemati za nižje uradnike, toda poslanci so ga temeljito podučili, da je tudi za te v uradniški predlogi preskrbljeno. Vse njegove trditve so bile ničvredne in silno nerodne. Ko je končal svoj govor, je bila predloga takoj izročena odseku. Naši klerikalci res ne morejo živeti brez blamaž.

„Slov. Narod“ trdi včeraj, da nima g. Adolf Ribnikar, kandidat narodno-napredne stranke, prav nobenih stikov z „Jutrom“. Ker smo bili vedno prijatelji resnice, moramo dati „Slov. Narodu“ za prav, potrjujemo tudi mi, da ima g. Ribnikar z nami ravno toliko stikov, kot mi z njim — namreč **popolnoma nobenih** in „Slovenec“ dela g. Ribnikarju veliko krivico, ako ga dela odgovornega za pisavo „Jutra“. Ali čudno se nam zdi, da „Slov. Narod“ tako opravičuje g. Ribnikarja pred — g. Laschanom. Čudno se nam zdi to zato, ker ne moremo verovati, da bi se g. Ribnikar tako bal g. Laschana, ki je vendar znan kot korekten mož, da ne govorimo o tem, da je sveta državljanska pravica g. Ribnikarja — da kandidira.

Vsaka številka „Domoljuba“ ali „Slovenca“ ima celo vrsto slavospevov z naslovi: Nad vse sijajna zmaga S. L. S. v N. S. kakšno vero pa se more sprejeti vsako tako novico, naj pokaže slučaj občinskih volitev na Jurjevici. Pod to občino spadajo vasi Breže, Jurjevica in Kot. Že od nekdaj so se te vasi zgolj iz gospodarskih ozirov pripravale za občinski odbor. Vselej so zmagale davčno močnejše Breže proti ostalima vasema, vendar je pa vas Breže vedno izvolila tudi par zastopnikov iz Jurjevici v občinski odbor. Občina je središče rešetarstva. Rešetarji pa so brez izjeme klerikalni pristaši. Samo nekaj posestnikov je, ki ne trobijo v klerikalni rog in ti so oddali ob letošnjih volitvah za državni zbor neodvisnemu kandidatu 26 glasov. Ti protiklerikalni volilci so razen enega vsi na Jurjevici in skoro vsi so bili sedaj izvoljeni v občinski odbor; med njimi je celo eden, ki je pred mesecem dni dokazal svoje protiklerikalno mišljenje dejansko. V „Domoljubu“ z dne 5. 10. t. l. pa citamo o nad vse sivoj zmagi S. L. S. Sedaj je samo dvojne mogoče: Ali uporablja klerikalno časopisje volitve malih skritih občin in agitatorične namene za klerikaliziranje velikih naprednih občin in se pri tem poslužujejo celo laži in zavijanja, ali pa so klerikalni vaški dopisniki tako pijani vseh zmagovalnih triumfov, da velja vsak poraz liberalcem Bolj mogoče je prvo. Mi pa rečemo: Strah jih je, ne bojmo se jih!

Poštne uslužbenke v Ljubljani porablja g. Levart za to, da pobirajo članarino za „Flottenverein“. Ako je g. Levart tako navdušen za „Flottenverein“, naj si najame posebnega slugo, ki mu naj da tudi čepico „Flottenvereina“ in naj ta pobira članarino, ker poštni uslužbenki imajo preveč drugega dela v službi, da bi jih g. Levart porabljal za taka opravila, ki niso s službo v nobeni zvezi.

Ponemčevanje ljubljanske pošte. Odkar je upravitelj ljubljanske pošte g. Štrukelj, klerikalni občinski svetnik, poskušal ljubljansko pošto poklerikaliti, ali pa vsaj ponemčiti. Z ene strani pritiska nanj klerikalna stranka, ki ga je na ta položaj spravila, z druge strani pa nemški „Volksrat“. Klerikalce mož uboga iz hvaležnosti, „Volksrat“ pa — iz boječnosti. Pri glavni blaginji so sami Nemci. Kontrolor Hold, Tirolec, niti slovenski ne zna, spravil

je pa k ljubljanski pošti tudi svojo hčerko, zagrizeno nemško nacionalko; na Jesenicah mu tudi službuje sin, ki je hajlovec uajhujše vrste in tudi tega izzivača hoče spraviti Hold v Ljubljano, da bo „familija skupaj“. Upravitelj Štrukelj se temu gotovo ne bo upiral, ker ima pred Holdom velikanski rešpekt. G. Štrukelj naj pomisli, da on ni na pošti izvršilni organ klerikalne stranke in nemškega „Volksrata“, ampak plačan uradnik.

Stavbeni nadsvetnik Böltz pri deželni vladi, znan po svojem nemškem fanatizmu, je prošil za vpokojitev, sedaj se pa baje premišlja in bi rad ostal še dalje „aktiven“, ker misli, da še ni dovolj storil za ljubljansko, oz. kranjsko nemštvo sploh. Mož je dosti star, naj gre v pokoj in naj napravi mesto kakli mlajši moči, ki se bo morda bolj brigala za svojo službo in manj za pospeševanje nemštva, ker davkoplačevalci imajo pravico to zahtevati.

Italijanska pravna fakulteta. Poslanska zbornica je sprejela predlog, da pride predloga glede italijanske pravne fakultete še pred proračunskim provizorjem na dnevni red. Ne vemo še sicer, kako stališče bodo zavzeli slovenski poslanci v tem vprašanju. Gotovo je le, da bodo Italijani napeli vse moči, da dobe čimprej svoje vseučilišče. Mi tudi nimamo ničesar proti temu. Vsakemu svoje. Zahtevamo pa odločno, da se vlada tudi enkrat odločno izjavi o slovenski vseučiliški zahtevi, ki je gotovo potrebna še nujnejše rešitve. Dolžnost naših poslancev je, da ob priliki debate o italijanski pravni fakulteti zopet energično povzdignejo svoj glas za slovensko vseučilišče. Če ima vlada vedno dovolj denarja za razne topove in nemške učne zavode, ga mora imeti tudi za slovensko vseučilišče. Ta naša dolgoletna zahteva ni nikak politikum, ampak popolnoma kulturnega značaja, pa naj Nemci to oporekajo kolikor hočejo.

Nazadovanje italijanskih šol v Zadru. Italijanske šole v Dalmaciji silno nazadujejo kljub temu, da žrtvujejo Italijani za šolske namene stotisoče na leto. Nasprotno pa neprestano napredujejo hrvaške srednje in ljudske šole. V Zadru je dosegla hrvaška gimnazija letos 350 učencev, dočim jih ima italijanska nekaj okoli 250. In Zader se nahaja v italijanskih rokah. Istotako je z ljudskimi šolami v Zadru. Hrvatske ljudske šole poseča nad 600 učencev. Italijani kljub skrajnemu terorizmu ne dosežejo svojega namena. Odklenkalo jim bo tudi kmalu v Zadru, ki je edina večja občina v Dalmaciji, katero imajo še v rokah.

V boju zoper uradništvo. Slovenska klerikalna državnozborna delegacija si je najbrže stavila za svojo najvažnejšo nalogo v zbornici — neizprosen boj proti uradništvu. Uradništvo tvori namreč povsod jedro naprednih strank. Posebno v Ljubljani so uradniki že nešteto krat pokazali, da ne marajo imeti ničesar skupnega s klerikalno stranko. Klerikalci so se trudili sicer že na vse mogoče načine, da bi pridobili uradništvo zase, toda vse zastonj. Niti znani ljubljanski davčni upravitelj Lilleg ni opravičil ničesar. Odtod to skrajno sovraštvo, odtod ta srd naših klerikalnih poslancev proti uradništvu. Vso svojo jezo pa so hoteli zlitii klerikalci na uradnike v zbornici. Predložena je namreč tudi predloga glede zvišanja aktivitetnih doklad drž. uradnikom. Vlada sama forsira rešitve tega vprašanja in je zato tudi poslala zbornico, naj predloži brez prvega čitanja prepusti takoj odseku. Vse stranke so bile s tem zadovoljne, edino dr. Šusteršič et consortes so vložili svoj veto. To ne-

sramno postopanje dr. Šusteršiča je vzbudilo med vsemi poslanci velikansko ogorčenje. Da tudi javno pokažejo Šusteršiču svojo nejevoljo, so se odpovedali svojim govorom, da pride tako predloga hitreje v odsek. Šusteršič stoji osamljen, blamiran pred celo zbornico. Naj bodo le potolaženi naši klerikalci. Uradniška predloga bo rešena ugodno tudi brez njih privoljenja.

Degradiran je urednik „Slovenca“ Ivan Štefe. Odkar jo je Štefe popihal iz strahu pred sodiščem na „ur-laub“ čez mejo, fungiral je za odgovornega urednika neki Miha Moškerc. Iv. Štefe je zdaj že štiri tedne doma, za odgovornega urednika pa ni več, pa tudi v uredništvu „Slovenca“ nima več prve besede.

Kokoši in božjast. Malo čuden naslov! Kaj imajo opraviti kokoši z božjasto in božjast z njimi? Po navadi nič, ampak včasih pa vendarle. Tako na pr. zadnjič v Notranjih Goricah — pa še pred sodiščem se je cela stvar obravnavala. To je bilo pa takole: V Notranjih goricah ima Ivana Mravljec gostilnico, kjer točirjuno vince, ki ga hodijo cukat stari in mladi. Zadnjič je v gostilnici sedel posestnik Janez Petelin. Gostilničarka pa je hodila po sobi in pestovala otroka. Tu zapazi Petelin, da hodijo njene kokoši po njegovi njivi. In Petelin, dasi ima kokoši prav rad, vendarle s tem ni bil zadovoljen in dejal je gostilničarki, naj gleda, da njene kokoši ne bodo po njegovi njivi škode delale. To pa je baje rekel tako na glas, da se je otok baje tako prestrašil, da ga zdaj božjast prijemlje. No, umne sosede so si hotele izprva pomagati same in so poslale najbrihtnejšo in najzgovornejšo k Petelinu, naj da nekoliko svojih las, da bodo z njimi otroka pokadile. Ali Petelinu se je škoda zdelo svojih las, pa ni dal ničesar. Ko pa sosede le niso odnehale, je šel Petelin skrivoma v hlev, izpuli kravi iz repa par sivih ščetin in jih poslal Mravljetoški skrbno v papirju zavite kot „prisno svoje lase“. Ali so sosede božjastnega otroka s tistimi ščetinami pokadile ali ne, ne vemo, vemo pa toliko, da božjast ni odjenjala. In tudi to vemo, da je bil Petelin poklican pred slavno ljubljansko sodnijo, kajti iztuhali so, da se je takrat, ko je tako glasno protestiral proti kokošim, pregrešil proti § 431 kazenskega zakona. No sodnik pa ni bil tega mnenja in je Petelina oprostil. In tako je Petelin obdržal svojo svobodo, otrok svojo božjast (če ga ni medtem zapustila), kokoši bo pa Mravljetoška počasi poklala.

Iz pisarne slovenskega deželnega gledališča. V četrtek prvič za parabonente Gilbertova vesela opereta „Sramežljiva Suzana“, v soboto „Srmežljiva Suzana“, drugič za neparabonente. — V nedeljo zvečer „Rigoletto“, na kar posebno opozarjamo sl. občinstvo z dežele. — Dramsko o-sobje pripravlja Grillparzerjevo „Sapho“ in Lavedanovega „Sira“, operno o-sobje „Prodano nevesto“, operetno pa „Cigana barona“ in „Ples v operi“.

Štrajk zaradi slabih plač so pričeli delavci v Gruberjevem kanalu. Že dozdaj je Czczowiczka izkoriščal vso akcijo in ljudi za svoj žep, zdaj so pa še delavci delo ustavili. Smo res radovedni, kdaj bo ta poljsko-židovska družba osuševalna dela v Ljubljani dovršila!

Cene prašičem so po deželi padle za dve tretjini. Vzrok: pomanjkanje pičel! Pa kdor bi menil da je zato špeh v Ljubljani za 1 krajcar cenejši, bi se prokletno motil! Kdaj bo vladni komisar reguliral tržne cene na ljubljanskem trgu?

MALI LISTEK.

Papeštvo in inkvizicija.

(Iz 12. zvezka knjižnice češke „Svobodno Mial“). (Dalje.)

Pavel Ghirlandus, svetovalec generalnega vikarja v Rimu (za vladanja Inocenca III. je napisal o tej stvari: „Otroci krivoverca, četudi so dobri katoliki in četudi niso niti vedeli o očetovem zločinu, po zakonu niso sposobni za očetovo dediščino in ne morejo podedovati niti vinarja, naj bedno zivotarjajo v vedni revščini in sili; nič naj se jim ne pusti razven golega življenja, ki se jim pa pusti iz golega usmiljenja, naj žive na svetu tako, da jim bo življenje muka in smrt tolažba.“

Iz tega je razvidno, da sta bili krščanska ljubezen in usmiljenost že takrat samo na papirju in da je tudi v onih časih veljala prislovica, da duhovniško maščevanje sega za grobi! V nemških deželah so imeli katoliški otroci krivovercev le tedaj pravico do dediščine po starših, če so lastnega očeta naznanili inkviziciji, in tudi ta nemoralni princip je sprejel „Kristov namestnik“ sprejel v cerkveno pravo!

Sveta inkvizicija je pogubno posezala celo na rodbinske vezi in je drzno trgala nrevne zveze otroške in zakonske ljubezni

Dožnostni otrok nasproti krivover-skemu očetu in krivoverški materi so bile proglašene za odstranjene in očetovska moč za neveljavno. Hudo-ben sin se je lahko otrešel nadležne očetovske oblasti, če je makar popolnoma nedolžnega očeta naznanil kot krivoverca.

Zaradi domnevanega krivoverstva enega od soprogov so bile proglašene vzajemne dolžnosti soprogov za odstranjene in mož je lahko krivover-sko spodil ne da bi potem moral zanjo skrbeti.

Vsled dekreta papeža Gregorja IX. je bila sploh vsaka obveznost zvestobe nasproti krivovercu razvezana in po Pegnovem izdaju Eymericove inkvizicijske knjizice ni bil nihče dolžen vrniti denar, ki mu ga je bil krivoverec posodil.

Grdobije, ki jih je zagrešila španska inkvizicija, so splošno znane in po zaslugi obsojene, in zato trdijo klerikalni pisatelji, da je bila ta inkvizicija državna uredba in da zanjo nista cerkev in papeštvo odgovorna.

Toda zgodovinska resnica je, da je bila španska inkvizicija papeška,

kakor vse ostale inkvizicije; to je dokazano po zgodovinskih virih in se ne da z nobenimi zavijanjii utajiti.

Na Španskem je izvrševal inkvizicijo red dominikancev, ki so ga v to pooblastili papeži Gregor IX., Innocenc IV., Urban IV., Klement IV., Klement V. in dr.

Kralj Ferdinand Katoliški in kraljica Izabela sta prosila papeža Siksta IV., naj jima dovoli imenovati inkvizitorje za sevillsko škofijo. Papež je dal to dovoljenje s pismom z dne 1. septembra 1478, naka st bila imenovana za inkvizitorja dominikanca Mihael da Morillo in Janez de St. Martino, ki sta tako kruto divjala, da je kmalu šla proti njima v Rim pritožba. Papež je samo zagrozil obtoženima inkvizitorjema, da ju odstavi, prepovedal pa je obenem Ferdinandu in Izabeli nastavljati v ostalih krajih Španije nove inkvizitorje s temi značilnimi besedami: „V ostalih krajih Španije že delujejo inkvizitorji po navadah rimske cerkve, nastavljeni od predstojnikov pridigarjskega redu. Opo-minjam vaju, da naše ukaze izpolnjujete in pomagata inkvizitorjem pri vršitvi njih urada, kakor se spodobi za katoliške kralje.“

Z bullo z dne 17. septembra 1483 je papež Sikst IV. razširil pravomoč obeh gori imenovanih sevillskih inkvizitorjev na celo Kastilijo in

na špansko kraljevino Leon in imenoval „vsled svoje apostolske moči in iz lastnega preudarka“ sevillskega nadškofa Iniga za papeškega apelacijskega sodnika inkvizicije.

Leta 1483. je ustanovil papež Sikst IV. urad velikega inkvizitorja za celo Španijo in je za velikega inkvizitorja imenoval zloglasnega kruteža Tomaža Torquemada, dominikanskega priorja v St. Cruz.

Veliki inkvizitor je bil vrhovni načelnik inkvizicije v celi deželi, bil je papežev zastopnik v stvareh inkvizicije in opravičen imenovati svoje zastopnike. Papež Innocenc VIII. je potrdil Torquemada za nadinkvizitorja z bullo z dne 11. februarja 1485.

Papež Sikst V. je razglasil z bullo z dne 22. januarja 1588, da je bila inkvizicija v španskih deželah ustanovljena po pravomocju papeške stolice, da na polju gospodovem nosi bogate plodove in da se na nji brez njega ali njegovih naslednikov privoljenja ne sme nič izpremeniti.

Kralj Ferdinand Katoliški in njegova žena Izabela sta priznala v svojem razglasu z dne 21. marca 1474, da je inkvizicija na Španskem papeška, in isto so trdili katoliški pisatelji inkvizitor Ludovic Parama, Caesar Careña, jezuit Mariano in dr. v svojih spisih, in papeška stolica proti temu ni nastopila.

Cerkveni značaj španske inkvizicije se kaže že v njeni praksi. Nad-inkvizitorji in inkvizitorji so bili rimsko-katoliški duhovni, odgovorni samo papežu, in od inkvizicijskega sodišča obsojeni je bil tudi na Španskem z licemersko formulo oddan „posvetni roki“, ki je seveda pod posledico najhujših cerkvenih kazni morala izvršiti usmritev. Iz te formule je jasno, da je inkvizicija sama svoj proces smatrala za cerkven in ne za posveten.

Dokazali smo torej, da je bila španska inkvizicija papeška ravno tako kakor vse ostale — in da se papeštvo ne more izmuzniti iz odgovornosti za ta svoj rabeljski plod.

Najvišji cerkveni urad je bil in je še danes rimska inkvizicija. Leta 1262. je ustanovil papež Urban IV. urad generalnega inkvizitorja v Rimu, in generalni inkvizitor je bil od tega časa pa do reformacije svetovalec in namestnik papeža, čegar sodna in najvišja oblast je ostala nedotaknjena.

Pavel III. je ustanovil Collegium (zbor) šestih kardinalov, ki so oskrbovali inkvizicijske stvari, in papež Sikst V. je povišal ta zbor dne 22. januarja 1587 v kongregacijo, ki svoje „sveto“ in „blagodejno“ delovanje po možnosti izvršuje še danes.

(Dalje.)

Ideal. Znameniti ameriški film Enoch Arden je žel v Idealu burno pohvalo. Zanimiva snov, posneta po Tennysonovi baladi, nežna družinska idila, ločitev soproga, pričakovanje žene na njegov povratek — vse to je vplivalo prav močno na gledalce, posebno še, ker so dejanje pojasnjevali citati. K uspehu je nemalo pripomogla tudi lepa scenerija. — Enoch Arden se predstavlja pri vsaki predstavi, in tako se vsakemu nudi prilika, da vidi to znamenito delo. — V soboto detektivska predstava „Zigomar“.

Briljantni damski prstan s štirimi kamni se je izgubil v torek zjutraj okoli 10. ure na poti Vodnikov trg, Šolski drevored do Majerjeve trgovine. Pošteni najditelj se v ljudo prosi, naj ga odda g. Sladoviču, črkostavcu „Učit tiskarne“, kjer dobi primerno nagrado.

Zgubljen. Včeraj zjutraj okoli osme ure je zgubila neka gospodična na potu po Ahačljevi in Sv. Petra cesti do jubilejnega mostu in nazaj do Kolodvorske ulice zlasto zapesnitvo v obliki verižice z obeskom deteljice. Pošten najditelj naj izroči najdeno proti primerni nagradi na magistratu ali pa v pisarni prve anončne pisarne v Franciški ulici št. 8.

O. BERNATOVIC

Ljubljana. — Mestni trg. — Ljubljana. Velikanska zaloga narejenih oblek za gospode, gospe in otroke. Najnižje cene, solidna postrežba.

Slovensko trgovsko društvo „Merkur“ priredi v sredo 18. t. m. ob 9 uri zvečer v društvenih prostorih sešnanek članov, na katerem se bo razpravljalo o prireditvi plesnih zabavnih večerov v letošnji zimski sezoni. Gg. člani vabimo, da se tega sestanka, na katerem se bo izvolil tudi plesni odbor, mnogobrojno udeležijo.

Najnovjša telefonska in brzojavna poročila.

Mednarodni politični položaj v Evropi.

Dunaj, 17. oktobra. Iz Berlina se z vsa odločnostjo zatrjujejo vesti o mobilizaciji ruske varšavske divizije. Poveljstvo te divizije prevzame general-lajtnant Nikasijevič. Varšavsko častniško društvo je dobilo od ruske vlade strog ukaz, da časopisi ne smejo ničesar poročati o ruski mobilizaciji. Divizija varšavska je pripravljena za vsak slučaj takoj stopiti v akcijo. V Berlinu so radi ruske mobilizacije silno vznemirjeni, ker ne vedo, kaj hoče Rusija pravzaprav s tem svojim korakom.

Rim, 17. oktobra. Vesti o mobilizaciji severoitalijanske armade se potrjujejo, četudi jih avstrijski časopisi demantirajo. Italija je namreč odredila, da se morajo vse severoitalijanske posadke v najkrajšem času pomnožiti. Vlaki neprestano vozijo proti severu municijo. Italijani so tudi že zgradili več novih utrd. Precejšen del italijanskega brodogojstva stoji brez vsakega strateškega pomena na jugu Jadranskega morja in opazuje gibanje avstrijskih ladij. Kakor se poroča, skuša Italija na ta način demonstrirati proti Avstriji radi njenega čudnega stališča glede italijansko-turške vojne.

Sofija, 17. oktobra. Vsi bolgarski rezervisti so poklicani pod orožje. Situacija je silno kritična. V kratkem odredi Bolgarska popolno mobilizacijo. Časopisi naravnost hujskajo proti Turčiji.

Poslanska zbornica. Malkova razkritja o Weiskirchnerju in Hochenburgerju.

Dunaj, 17. okt. Začetkom današnje seje poslanske zbornice je finančni minister predložil šestmesečni proračunski provizorij. Zahteva 76 milijonov za nove kanone, 24 milijonov za pokritje državnih dolgov in 110 milijonov za železnice. Nato se je nadaljevala debata o vladni draginjski predlogi. Nemški agrarec Seidl je govoril contra. Socijalni demokrat Resel se je odpoval besedi. Nato se je oglasil k besedi poslanec Malik, ki je vehementno napadal justičnega ministra dr. Hochenburgerja in obsojal krvave sodbe proti dunajskim izgrednikom. Izjavil je, da dr. Hochenburger ne spada drugam, kakor na javni pranger. Naglašal je, da nima ničesar proti slovenskim sodnikom če so objektivni. Nastopiti pa mora odločno proti dr. Hochenburgerju ki nastavlja na spodnjem Štajerskem take nemške sodnike, da se mora nad njimi zgražati vsa javnost. V Ptuju pijančujejo nemški sodniki do pete ure zjutraj, ob osmih pa že sodijo v imenu cesarja. Vse te razmere so Malika prisilile, da vložil radi spodnještajerskih sodnih razmer v kratkem nujni predlog, v katerem bo natančno naslikal gujilobo nemških spodnještajerskih sodnih razmer. Splošno začudenje so vzbudila Mali-

kova izvajanja o transakciji pri Lloydju. Malik je namreč obdolžil bivšega trgovskega ministra dr. Weiskirchnerja, da je pri transakciji napravil kar večmilijonsko goljufijo. Da okrepi to trditve, vzdigne govornik celo kopo raznih aktov in pravi, da bo pozneje dokazal, da so bile izvršene pri transakciji Lloydja večmilijonske tatvine. Neodvisni krščanski socialni poslanec zakliče: „Weiskirchner je tat, in spada v zapor.“ Malik konečno izjavi, da bo o vsej stvari še pozneje govoril, za sedaj mora le najodločnejše obsojati dr. Hochenburgerja, ki je edini kriv, da vladajo na spodnjem Štajerskem tako škandalozne sodne razmere, ker daje nemškimi sodnikom potuho. Draginjska predloga je bila nato izročena draginjskemu in proračunskemu odseku, ki morata o zadevi tekom 14 dni poročati plenumu.

Po draginjski debati je vstal kot edini govornik v debati glede uradniške predloge dr. Šustersič. Zmerjal je prav po kranjskih klerikalnih manirah uradnike. Trdil je, da je avstrijsko uradništvo slabo in 40% preveč. Zavzema se za nižje uradnike in zahteva znižanje števila uradnikov. Pravi, da mora zbornica najprej izdelati finančni načrt za pokritje teh stroškov in šele potem predložiti plenumu predlogo. Šustersičev govor je napravil na vso zbornico najslabši vtis. Kot protest je bila predloga takoj sprejeta in izročena odseku. Nato se je vršila razprava o dalmatinskih železnicah. Vodja železniškega ministrstva vitez Röll je izjavil, da je glede stavbe proge Novomesto—Metlika že vse pripravljeno. Proga se zgradi ne oziroma se na nadaljevanje proge na hrvaško stran. Novembra meseca se razpišejo oferti. Tudi vse tehnične predpriprave za progo Knin—Pribudič so izvršene. Pogajanja glede liške železnice so v povoljnem teku. Edino glede zveze Metlika—Karlovac se mora še doseči sporazum z ogrsko vlado. — Razprava o italijanski pravni fakulteti pride na vrsto še pred proračunskim provizorijem. Ta italijanski predlog je bil namreč sprejet s 154 proti 109 glasovi. Proti so glasovali Nemci in Poljaki, za pa Čehi, Slovenci, Italijani, Rusini in nemški svobodomiselniki. Ko je poslanec Malik zaklical: Zopet nova klobuta sedanji vladi, je bila seja zaključena.

Razne vesti.

* **Združena po smrti.** Protestantovski pastor Tröbbs iz Gruppendorfa na Pruskem, ki je že dalje zdravil svojo jetiko v Arosi v Švici, je umrl te dni v rokah svoje obupane soproge. Ko se je šele 23 let stara vdova vrnila s truplom svojega moža v Gruppendorf se je zastrupila, še predno so položili njenega moža v grob. Hotela je, da jo na vsak način pokopljejo skupaj z možem, kar se je tudi zgodilo.

* **V šali ustrelil.** Na božji poti Neukirchen na Bavarskem je neki 13 letni mlinarjev sin ustrelil v šali mlinarjevega pomočnika, očeta šestih otrok in nato pobežnil v gorovje.

* **Drži se svojega moža.** Uradnik deželnega sveta Bobrovelski v rusko-poljskem mestu Sjemianov je bil pred kratkim prestavljen na slabše mesto. Ko je njegova soproga to zvedela, mu je zagrozila, da ga zapusti. To je Bobrovelskega silno raztogotilo. V jezi je ustrelil svojo soprogo, njeno mater in konečno še samega sebe.

* **Velika tatvina na pošti v Toulousu.** Na glavnem poštнем uradu v Toulousu na Francoskem sta zginili včeraj dve denarni vreči v katerih je bilo okoli 200.000 frankov. Tatovi so neznani.

* **Odpeljana deklica.** Prebivalci mesta Palermo v Siciliji so strahovito razburjeni radi tega, ker je bila odpeljana neka 20 letna krasna deklica, ki je bila v mestu splošno spoštovana. Deklica sta v pondeljek, ko se je sprehajala, nenadoma napadla dva možka, jo postavila v avtomobil, ji zamašila usta in nato odpeljala. Vsa policijska prizadevanja so dosedaj brezuspešna. Stariši odpeljane deklice so razpisali nagrado 200.000 frankov za povrnitev odpeljane deklice.

* **Železniška nesreča v Krakovu.** Na krakovskem kolodvoru v Galiciji je trčila v nedeljo neka lokomotiva v sosednji tovorni vlak in razbila dva vozova. Škoda znaša 100.000 kron. Uro pozneje, ki je bila proga zopet v redu, je skočil s tira na istem mestu neki tovorni vlak. Mnogo vozov je bilo popolnoma uničenih, deloma težko poškodovanih. Izmed železniškega osebja ni nihče ponesrečil.

* **Vihar v Črnem morju.** Iz Teodozije v Črnem morju se poroča, da divja tamkaj že dalje časa strahovit vihar, ki je uničil že nebroj ladij. Vsi parniki, ki so odšli iz Odese, so zginili.

* **Samomor iz ljubezni do domovine.** Italijansko-turška vojna je zahtevala v Petrogradu pod nenavadnimi okolščini svojo žrtev. 18 letna turška deklica Tatwa Komiko je iz

ljubezni do domovine izvršila samomor. Nesrečno so že takoj prva poročila z bojišča tako zelo razžalostila, da je hotela takoj oditi v svojo staro domovino. Ker pa je imela premalo denarja, ga je skušala na vse načine dobiti. Toda še predno se ji je to posrečilo, je došlo poročilo, da so Italijani že zasedli Tripoliti. Tega hudega udarca ni hotela preboleti. Skočila je iz petega nadstropja poslopja, kjer je služila in obležala na trotuarju napol mrtva. Zadobila je tako težke telesne poškodbe, da je bila vsaka pomoč brezuspešna. Njene zadnje besede so bile: „Nesreče svoje domovine ne morem preživeti, jaz hočem umreti.“ Nato je zdihnila.

Lastnik, glavni in odgovorni urednik

Milan Plut.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Mali oglasi.

Beseda 6 vln. Najmanjši znesek 50 vln. Pisemnim vprašanjem je priložiti znamko 20 vln. — Pri malih oglasih ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znakah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Damski nakliteni klobuki se radi opustitve modistovske obrti po jako ugodni ceni prodajo v modni trgovini P. Magdič, Ljubljana nasproti glavne pošte. 606/x—4

Stanovanje z dvema sobama, kukinjo in pritliklami se odda s prvim novembrom. Naslov pove „Prva anončna pisarna“. 613/3—1

Dijaki, ali dijakinje vseh zavodov se sprejmo v poučevanje. Ponudbe pod „Osmošolci“ Prva anončna pisarna. 612/2—1

Sprejme se več gospodov na dobro hrano. Kje, pove „Prva anončna pisarna“.

Hiša z lepimi kletmi in velikim vrtom se iz proste roke prodaja. Poizve se Mesarska cesta 1. 528/9—7

Več meblovanh, ali nemeblovanh sob s posebnim vvhodom se odda na Valvazorjevem trgu št. 3. II. nad. 610/2—2

Korespondenca.

Živahna gospođa želi korespondirati v svrhu zabave z boljšim gospodom. Šifra: Nada, Poste restante Ljubljana.

Hiša

v bližini Ljubljane, ob glavni cesti, s trgovino, vrtom, hlevi, kozolcem in njivo na jako prometnem kraju se takoj prodaja za 9000 K. — 6000 K je plačati takoj, drugo ostane lahko vknjiženo.

Vsak petek

se dobe po čudovito nizkih cenah

: ribe :

iz severnega morja in iz Adrije pri Ant. Staculu.

Ne dajte se prevarati

s cenim a slabim blagom.

Osvedočite se o izvrstni kakovosti naših izdelkov in mi Vas zagotovimo, da ne bodete nikdar obžalovali, ako pišete po našo kolekcijo vzorcev, ki vam jo pošljemo gratis in franko. V tej kolekciji najdete vse, kar potrebujete v hiši, platno, rjuhe, namizne prte, brisače, šifone itd. **Novosti v finih francoskih barvah:** hantih in flanelah : : vse v najnovjši izbori in najbolj kvaliteti. Reklamna prodaja: 6 kosov platnenih rjuh, primissima 150/200 cm velike K 15.—, 30 m raznih finih ostankov K 18.—. Vzorce najboljšega platna in volnenega blaga kakor tudi moderni barhanti in flaneli gratis in franko. — Pišite po vzorce!

Tiskalnica za platneno in bombažno blago **Bratje Krejcar,** Dobruška 305. Č. ško.

Dve mladi

deklici

za zavijanje čaja sprejme Prva slov. zaloga čaja in ruma Rožna ulica 41.

Malomestne tradicije

Češko spisal V. Štech, prevel V. M. Zalar.

(Repertoarna igra češkega „Nar. divadla“ v Pragi.)

Pet moških, dve ženski vlogi.

Cena 60 vinarjev.

Dobiva se v knjigarnah in pri založniku V. M. Zalarju v Ljubljani.

Slovenci darujte za „Sokolski dom“ v Borovljah.

Naznanilo.

Naznanjam tem potom slavnemu občinstvu ustanovitev

Prvega obl. konc. podjetja za pokončavanje podgan, miši in mrčesa.

Pokončavajo se podgane, miši, ščurki, rusi, stenice, moli, mravljinčji itd. z novoznajdenimi, popolnoma zamlesljivimi sredstvi in popolnim uspehom Postrežba hitra, cene zmerne, diskrecija zajamčena.

Za tozadevna blagohotna naročila se priporoča z velespoštovanjem

M. Zor

Sv. Petra cesta št. 38.

FRAN MEDIC

čevljarški mojster v Ljubljani.

Zaloga in prodajalna Prešernova ul. 48. Lastna delavnica Elizabetna cesta 5.

Največja zaloga moških, damskih in otroških čevljev domačega in tovarniškega izdelka, zaloga dijaških in sokolskih telovadnih čevljev. — Popravila se elegantno in ceno izvršujejo.

: Postrežba točna in solidna. :
Najnižje cene.

Ljubljana **Minka Horvat** Sv. Jakoba trg št. 6

modistinja,

priporoča svojo veliko zalogo damskih klobukov, športnih kap in vseh modistovskih potrebščin. Popravila točno in najceneje.

Konfekcijska trgovina A. LUKIČ, Ljubljana

Pred škofojšo št. 19

priporoča svojo velikansko zalogo izgotovljenih oblek po najnovjšem kroju za gospode, dečke in otroke.

Najnovjše v

konfekciji za dame in deklice.

Solidna in točna postrežba.

Najnižje cene.

Ivan Jax in sin v Ljubljani, Dunajska c. 17

priporoča svojo bogato zalogo

voznih koles.

Šivalni stroji za rodbino in obrt

Brezplačni kurzi za vezenje v hiši.

Pisalni stroji „ADLER“.

Moderne kožuhovine

kakor: ovratnice, mufi, klobuki, čepice za dame, gospode in otroke, otročje garniture, vse v največji izbori po zelo ugodnih cenah v modni trgovini

P. MAGDIČ, LJUBLJANA

nasproti glavne pošte.

Trgovec ali obrtnik

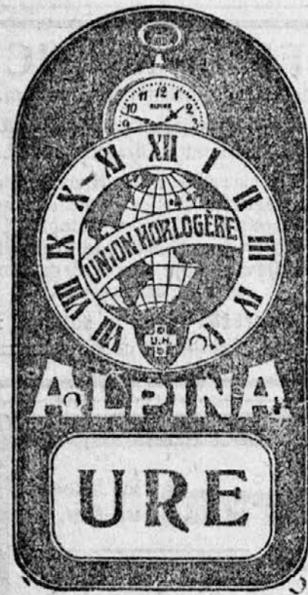
mora, ako hoče napredovati, opozarjati občinstvo na svojo trgovino. Reklama je duša vsakega podjetja in vsak trgovec ali obrtnik,

ki noče biti skrit

samo v svoji ulici, ampak hoče dobiti odjemalce iz vseh delov mesta in tudi z dežele,

bo inseriral v „Jutru“

ki se čita in je priljubljeno povesod po Slovenskem.

Priznana največja, resnično domača, že 25 let obstoječa eksportna tvrdka.

Franc Čuden,

urar

Ljubljana, Prešernova ulica 1

samo nasproti Frančiškanske cerkve

je delničar

največjih tovarn švicarskih ur „Union“ v Genovi in Bieleu, on torej lahko po originalno tovarniških cenah garantirano zanesljivo, v vseh legah in temperaturah po njegovem astronomičnem regulatorju regulirane, svetovno znane

.. ALPINA URE ..

z matematično preciznim kolesjem — v zlatu, tula, srebru, nikeljnu in jeklu

prodaja.

Nedosežno velika izbira. Večletno jamstvo. Ceniki zastoj in poštnine prosti.

Največje podjetje konfekcijske stroke je ogromna trgovina

O. BERNATOVIČ

Ljubljana, Mestni trg 5

katera ima že začetkom sezije

nad 30.000 komadov svežega blaga
po najnižjih cenah

in to

nad 5000 kom. najfinejših oblek za gospode	nad 2000 kom. posamez. hlač in telovnikov
„ 2000 „ najfinejših površnikov, športnih in zimskih sukenj	„ 3000 „ oblek za dečke in otroke
„ 3000 „ pelerin	„ 15000 „ najmoderneje konfekcije za dame in deklice.

Solidna postrežba.

Priznane nizke cene.

Rezervni zaklad nad pol milijona kron

Kmetska posojilnica

ljublanske okolice

Stanje hranilnih vlog dvajset milijonov kron

registrirana zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem združnem domu v LJUBLJANI Dunajska cesta št. 18

obrestuje hranilne vloge po čistih

4 1/2 %

brez odbitka rentnega davka

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

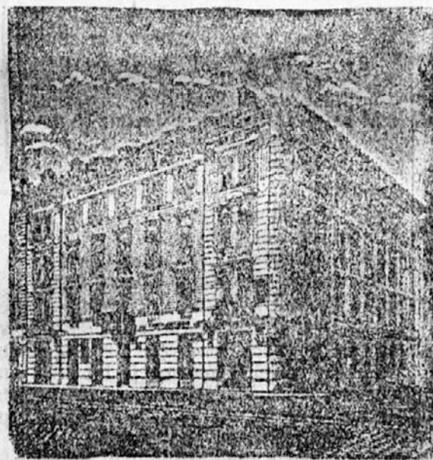
Posojuje na zemljišča po 5%, brez amortizacije ali na amortizacije po dogovoru.

Telefon št. 185 interurban.

Eskomptuje trgovske menice.

Ustanovljena leta 1882.

Denarni promet v letu 1910 K 100,000.000—

Eskomptuje trgovske menice.

Ustanovljena leta 1882.

Upravno premoženje v letu 1910 K 20,500.000—

Radica pri avstrijski pošti hranilni št. 828.406. pri oglebi pošti hranilni št. 18.856.

Lepota ženskega lica je ključ, ki odpira mnoga in mnoga vrata!

Lepo in belo lice

kakor tudi gladke in nežne roke podaja brez dvoma blagodišeča krema brez maščobe

OLIMPIA

pripravljena na poseben način iz najfinejših in najneškodljivejših sestavin. Radi spretno kemično spojite se porablja

OLIMPIA

suha krema tudi kot najboljšje milo. — Cena malemu lončku K 1.20, velikemu K 2.—. — Glavna zaloga v

lekarni Trnkóczy v Ljubljani.

Kuč za slabokrvne in prebolele je zdravniško priporočeno črno dalmatinsko vino Kuč najboljšje sredstvo. 5 kg franco K 4.50

Sz. Novakovič, Ljubljana.

Najnižje cene!

Pristno gorenjsko in koroško sukno Največja zaloga pri A. & E. Skaberné, LJUBLJANA, Mestni trg 10.

Najnižje cene!

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica.

Vsa čista dobitka se razdeljuje zavarovancem; dosežaj se ga je izplačalo K 2.485.719—

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

Reserve in fondi K 54,000.000. Izplačane odškodnine in kapitalije K 109,856.860.58.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države v vseskozi slovensko-naredne uprave.

Vsa pojasnila daje: Generalno zastopstvo v Ljubljani v Gosposki ulici št. 12.

Pisarne so v lastni bančni hiši.

Zavaruje postopje in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah Zavaruje proti tatvini, razbitju ogedel in okenskih plošč.

Škoda cenjuje takoj in najkulančneje. Uživa najboljši sloves, kadar posluje.

Dovoljuje in štete dobitka izdatno podporo v narodne in občnokeristne namene.

Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.

registrirana zadruga z omejenim jamstvom

priljubljen svojo bogato zalogo najnovejših tiskovin za šole, krajne šolske svete, županstva in druge urade. — Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko in litografsko stroke spadajoča dela ter jih izvršuje točno, okusno in po solidnih cenah. — Tiskanje šolskih knjig in časopisov

Lastno založništvo.

Muzikalije.

Telefonska št. 118.

Najmodernejše črke.

Litografija.

Poštne številke št. 76.307.

Del. glavica: K 8,000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rez. fond nad K 800.000.

Stritarjeva ulica št. 2, (lastna hiša)

priljubljen promese dunajskih komunalnih srečk za žrebanje dne 2. novembra t. l. Glavni dobitak K 300.000.—. Cena K 18.—.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4 1/2 %